

A szakkönyvtárak jövőjéről

Prognosztikai elméletek a jelen kényszer-béklyóiban vergődve és a jelenben kialakult lehetőségekre építve

Mi fogja jellemezni a jövő szakkönyvtárait, nem utolsósorban a műszakiakat? A szerző szerint a referenz jelleg, a "könyvhöz-dokumentumhoz vezetés", a "mindennapi kenyérhez" hasonlítható használatra való berendezkedés, az együttműködés vállalása, az áttekinthetőség, a gazdálkodás és a sokféle információhordozó médium.

Nehezen tudok nagyobb galádságot elképzelni, mint amikor az előadó arra hivatkozik, hogy kevés idő áll rendelkezésére és ebből a kevés időből is magyarázkodásra, bevezetésre használ el értékes percek. Mégis erre kényszerülök, mint azt az alábbiak – gondolom – igazolják. Mentségemre szolgáljon, hogy azért a bevezető gondolatokban is megbúvik néhány, mondandóm lényegéhez tartozó gondolat. Tehát, előljáróban:

- ▶ A Műszaki Könyvtáros Szekció, amikor megtisztelt azzal, hogy e szereplésre felkért, nem előadást kért, hanem azt, hogy – kollégáimhoz hasonlóan – a szekció kezdtéyi "brainstorming"-jének részeként röviden mondjam el, vagyis vessem oda a vita martalékául, akár szaggatottan is, azokat a gondolataimat, amelyek e témában foglalkoztatnak. Úgy érzem, hogy ez a kérés egyben módszerbeli és stílári felmentést is ad. Ezért elnézést kérek, ha viszonylag ritkán érvelek, sőt néha úgy tűnhet, hogy "kinyilatkoztatok", és nem is töreksem tudományos pontosságra, a fogalmak definíciójára, idézésre, hivatkozásokra stb. Inkább valamiféle tárgy- vagy jelszó jelleggel "dobok be" gondolatokat, és a vitára tartalékolom a magyarázatokat, ha van igény ilyen magyarázatokra.
- ▶ Arra kértek, hogy a jelenről és a jövőről szóljak, esetleg egy pillantással a múltra. Nos, nem pillantok a múltba, és a jelenről is csak annyit beszélek, amennyit a vélelmezett jövő megértéséhez, indoklásához, néhol bizonyításához szükségesnek érzek.
- ▶ Szakkönyvtárakról kell szólnom, általában. Remélem, sikerül megszabadulnom szűkebb munkaterületem partikularizmusától, és általános érvennyel tudok a szakkönyvtári jövőbe pillantani. Mégis, bocsássák meg nekem, ha gondolataim a műszaki és rokon területi könyvtárak megtermékenyítő lététől és tevékenységétől fogantak.
- ▶ A szakkönyvtárak fejlődési trendjei méretüktől, funkciójuktól, fenntartójuktól függően nem lehetnek egészen azonosak; eltér a nagy ("országos", "ágazati"), a közepes (kutató-fejlesztő intézeti, nagyvállalati, szakágazati) és a kisebb (vállalati, kisebb intézeti) szakkönyvtárak jövőképe. Igyekszem mégis általában szólni, némi kitekintéssel a

mérettől és funkciótól függő változatokra, végül pedig néhány gondolatot külön is szánok a "kicsikre".

A jövő szakkönyvtárának tevékenységi-szolgáltatási képe fokozottan tolódik el az elsődlegesen gyűjtő és állományáról tájékoztató könyvtár felől az igényre tájékoztató könyvtár irányába

Ennyi bevezetés után lássuk "tárgyszavainkat". Az első

a referenz-könyvtáré.

A jövő szakkönyvtárának tevékenységi-szolgáltatási képe fokozottan tolódik el az elsődlegesen gyűjtő és állományáról tájékoztató könyvtár felől az igényre tájékoztató könyvtár irányába. Ez a tájékoztatás a könyvtár jellegétől, méretétől, adottságaitól függően eltérő mértékben lesz "önálló" (vagyis saját tájékoztatási forrásokra és eszközökre alapozott), vagy közvetítő (vagyis mások eszközeit igénybe vevő). A trend azonban általános. Fő okai – amelyek még további fejlődési irányoknak is okai lesznek – a következők:

- ▶ a létrejövő szakinformációk egyre nyúló-növekvő-gyarapodó-bonyolódó rétegtészta eddig sem volt, és egyre kevésbé lesz "bekanyarítható" egyetlen könyvtár vagy egyetlen ország könyvtári rendszerének szűkös "tapsijébe";
- ▶ legyen egy könyvtár akár "országos nagykönyvtár", akár munkahelyi, közepes vagy kis szakkönyvtár, az olvasó információigényei semmiképpen sem gyömszölhetők a saját állomány Prokurisztész-ágyába;
- ▶ a most már egyre nyilvánvalóbb trendek arra utalnak, hogy a szakkönyvtárak fenntartása világszerre legalább relatíve (tehát a vélt optimumhoz képest), de gyakran – magyar viszonyaink válság és ostobaság adta körülményei között különösen – abszolúte is elnyomódik. Paradoxon, de igaz: az elnyomódás szülte kényszer – legalábbis bizonyos határig – az egyébként is üdvös útra terel, sőt kényszerít;

► az elektronikus technológia rendkívüli lehetőségeket tárt fel az állományok falain túllépő tájékoztatás előtt;

► a fenti kényszerek és lehetőségek hatására alighanem a leggyéresebb fenntartói és könyvtári koponyákba is betör az ésszerűség követelménye.

A referenz-könyvtárra fejlődés – leegyszerűsítve – annyit jelent, hogy a könyvtár alapfeladatának azt tekinti, hogy az olvasókat (divatosabban: információhasználókat) a nekik szükséges szakinformációkhoz juttassa, önállóan vagy segítséggel, bibliográfiai információk útján vagy közvetlen tény- és adatszolgáltatással. És ez az út "nagyok" és "kicsik" útja egyaránt.

Azt mondhatná erre valaki, hogy ebben nem sok új van. A valóságban képest azonban ez a szemlélet szinte teljesen új, hangsúlyai eltérnek még az eddigi elvektől és politikáktól is, és – nem utolsósorban – a jövő nemcsak ezt a követelményt támasztja, hanem ennek lehetőségét is megadja, technológiailag és szervezetiileg egyaránt.

A "könyvhöz vezető könyvtár" ne a katalóguscédulához vezessen, hanem a könyvhöz

A referenz-könyvtári funkció másik oldalát jelenti a következő tárgy/jelszó, ez pedig

a "könyvhöz vezető könyvtár" -é.

Erről a – torz bár, de újszülött – terminus technicusról alighanem senki sem ismer rá arra, amiről szó van, az angol "access library" kifejezésre és fogalomra. Access library – vagyis "hozzáférési", "hozzáférést, hozzájutást szolgáló" könyvtár. Hogy ez mit jelent, azt tisztelt hallgatóim egy része nyilván tudja: gyakorlatilag azt, hogy a könyvtár nem azt kínálja, amit beszerzett, hanem azt szerzi be, amit olvasói konkrétan kívánnak. A "beszerzés" kifejezés itt a lehető legszélesebben értelmezendő: beszerzi az állományba, kölcsönveszi, másolatot vagy éppenséggel telefax másolatot szerez róla; egy a lényeg: kézbe adja.

A "könyvhöz vezető könyvtár" persze egyben a fentiek szerinti referenz-könyvtár, szaktájékoztató könyvtár is. A "könyvhöz vezető" út azonban nem ér véget a szaktájékoztatásnál.

A szakkönyvtár (a szaktájékoztatási célok mellett) meghatározott, a tájékoztatás révén már ismert dokumentumok beszerezhetősége érdekében is terjessze ki katalógusát más könyvtárak katalógusaira, ha lehet, a világ minden releváns katalógusára.

Erre a technika és a szervezés döbbenetes hatású eszközöket kínál. A különféle nemzeti bibliográfiai és könyvkereskedelmi CD-ROM-ok szinte világkatalógussá "passzíthatók össze". A – ha lassan is, de mégiscsak – felövő, korszerű központi szolgáltatások (pl. az időszaki kiadványok online elérhető adattára, az ún. Nemzeti Periodika Adattár) ugyan "szűkebbek", de gyakran lelőhely-információval is

szolgálnak, tehát "katalógusszerűbbek". Végül a kialakuló tükörfordítással "osztott"-nak, a "hivatal" tolvajnyelvében pedig "kooperatív"-nak nevezett közös katalogizálási rendszerek, jóllehet persze még "szűkebbek" (legalábbis a kezdeti időszakban, amíg sok ilyen rendszer és összekapcsolódása nem jön létre), már valóban egyesítik a résztvevők állományát és katalógusait.

Persze a "könyvhöz vezető könyvtár" ne a katalóguscédulához vezessen, hanem a könyvhöz, tehát azt szerezz be. A lelőhely-információt nem tartalmazó bibliográfiai adatforrásokat kedvezően egészítik ki a "világméretű" kölcsönző/másoló könyvtárak, mint a British Library hatalmas és már ma is kiemelkedő jelentőségű kölcsönző/másoló részlege (BL Document Supply Centre), a hannoveri Technische Informationsbibliothek stb. Igénybevételük (akár csak az országon belüli nagy gyűjteményeké) a jövőben tovább növekedik és uralkodó jelenséggé válik.

Az ilyen politikával létrejövő és az utóbb említendő szerinti kiegészülő állományok újszerűek lesznek: minden állományegység – teljesítve a régi rangnathani elvet – megtalálja a maga olvasóját.

Ez a fejlődési irány ismét egyaránt jellemzi majd a "kicsiket", "nagyokat" és "közepeseket". A különbség elsősorban az lesz, hogy a "kapukat tágitó" információtárakat a "kicsik" kevésbé tudják "saját kezelésbe" venni, mint a nagy könyvtárak és azok együttműködő, a kis könyvtárakat is kiszolgáló csoportjai.

A jövőben is lesznek olyan információforrások, amelyekre a könyvtárhasználónak rendszeresen, állandóan szüksége van

Persze az "access library" nem csak eseti igényekre beszerző könyvtárt jelent. E tevékenység ellenpontját jelenti a következő jelszavunk, a

"mindennapi kenyér" szakkönyvtárának

jelszava. Az állományépítés ésszerűsítése nem azt jelenti, hogy eleve csak szekunder információforrásokat szerez be a könyvtár és minden mást a tájékoztatásra és az "igényre beszerzés"-re épít. Semmiféle technológiai és szervezeti fejlődési trend nem homályosíthatja el, hogy a jövőben is lesznek olyan információforrások, amelyekre a könyvtárhasználónak rendszeresen, állandóan szüksége van, amelyek iránt a szükséglet nem a "ha kérem, hozd", hanem a "legyen itt" szükséglete. A munkahelyi szakkönyvtáraknál ilyenek azok a kézikönyvek, adattárak és egyéb referenz-művek, amelyek iránt az igény "naponta" nyilvánul meg, az a néhány, vagy néhány tíz vezető folyóirat, amelyet az illető szakterület szakemberének "a maga valóságában" rendszeresen át kell néznie, a munkaeszközt jelentő olyan dokumentumok, mint a szabványok, és hasonlóak.

A nem munkahelyi, nagyobb szakkönyvtárak esetében a "mindennapi kenyér" állományának fogalma kissé más. E könyvtáraknak – természetesen saját "törzsolvasóik" (köztük a munkahelyi könyvtárak nélkülözők) mindennapi igényének kielégítése mellett – a kisebb könyvtárak irántuk megnyilvánuló "mindennapi" igényeinek is eleget kell tenniük, és így – például – állományukban kell tartani az információkeresések eredményeként legnagyobb statisztikai gyakorisággal keresett szakfolyóiratokat is.

A jövő könyvtára együttműködést feltételező és együttműködésre épülő vállalkozásokat kezdeményez

A már eddig is sokszor említett könyvtárközi kapcsolatok szükségképpen vezetnek a jövő szakkönyvtárának egy további pregnáns jellemvonásához, nevezetesen ahhoz, hogy e szakkönyvtár

együttműködő könyvtár

lesz, csak nem éppen olyan, mint ahogy ezt oly sokáig képzeltek és – mindenekelőtt – képzelte a "hivatal". Alighanem a mesterségesen létrehozott vagy ösztönös, vagy a mesterségesen létrehozottból szuggerált ösztönné vált társadalmi-gazdasági-politikai illúziókhoz hasonlóan omlanak pernyévé és hamuvá a központilag koordinált könyvtári rendszerről szóló, hol sürgetett, hol megfogalmazott, hol méltatlankodva hiányolt elképzelések.

A jövőkép e betétmozaikját tagadással kell kezdenem. Nem lesz olyan paternalista vagy akár valóban atyai, művelődési vagy tudományos-műszaki koordináció (eddig is csak papíron volt), amely "összeszervezné" könyvtárainkat, amely meghatározná azt a szintet, amelyet az egyes könyvtáraknak a palettára kell rakniuk, hogy együttműködésükből valamiféle, az olvasónak is megfelelő színű könyvtári kép alakuljon ki, valamilyen feltételezett festő ecsetvonásai nyomán. Helyébe országos vagy – divatosabban – nemzeti információ- és könyvtárpolitikának kell lépnie, de hazánk általános, a látszatszervezettségétől a valóságos kaosz felé haladó dinamikus sodródását szemlélve, egyhamar ilyenben sem bizakodom.

Az illúziók vesztek azonban inkább javít, mintsem ront a helyzeten. Az elnyomóródo fenntartás, a küzdelem a létért mint kényszerítő tényező egyfelől, a technológiai fejlődés mint lehetőség másfelől, együttműködési kényszerpályára "tereli" a könyvtárakat. A jövő könyvtára együttműködést feltételező és együttműködésre épülő vállalkozásokat kezdeményez, vállalkozásához társakat vagy éppenséggel vevőket keres. Körülnéz, hogy hol van megfelelő együttműködési kínálat. Pénzzel vagy pénz nélkül, de kölcsönös érdekekre épülő együttműködéssel vesz részt a rendelkezésre álló hardver, szoftver, pénz, terület stb. jobb hasznosításában.

Az együttműködés nem korlátozódik a hagyományos hálózatokra vagy együttműködési körökre. Alapja lehet azonos technológia (hardver, szoftver),

átfedődő gyűjtőkör (osztott katalogizálás, közös katalógusok nem az állománygyarapítási kooperáció eredményeként, hanem feltételeként), területi egymásrautaltság vagy bármi egyéb kedvező lehetőség, esetleg a kedvező kínálat használata.

A könyvtár olvasói és partnerei számára egyaránt tegye ismertté szolgáltatásait, állományát, fejlesztési elképzeléseit, technikai lehetőségeit, vállalkozásait, együttműködési kínálatát

Az együttműködésnek és sok minden más említett fejlődési iránynak feltétele, hogy a szakkönyvtárak ne csak állományukról, ne csak a "világ állományáról", hanem magukról is tájékoztassanak. A jövő szakkönyvtára

áttekinthető (transzparens) könyvtár

lesz. A tájékoztató/referenzs könyvtári szemlélet, az access library lényege, az együttműködés pusztán lehetősége és az is, amiről még csak ezután lesz szó, a gazdálkodás, a vállalkozás, mind azt követelik, hogy a könyvtár olvasói és partnerei számára egyaránt tegye ismertté szolgáltatásait, állományát, fejlesztési elképzeléseit, technikai lehetőségeit, vállalkozásait, együttműködési kínálatát. Ez a látszólag kisebb jelentőségű és egyszerűbb fejlesztési irány valójában semmivel sem kevésbé fontos és semmivel sem könnyebb, mint a többi. Ne feledjük, hogy minden eddig elemzett fejlődési irányban közös, hogy a könyvtár nem elszigetelt intézmény, hanem olvasóival, fenntartójával és partnerkönyvtáraival szimbiózisban él. Együtt élni pedig zártan, sőt kitarukozás nélkül nem lehet.

A jövő szakkönyvtára ... gazdálkodni fog az állománnyal, a szolgáltatásokkal, a feldolgozási költségekkel, a gépi-technikai kapacitással

Folytatva a könyvtári magatartás előrejelzését, biztonságga állíthatjuk, hogy a jövő szakkönyvtára

gazdálkodó könyvtár

lesz. Már szó esett a fenntartás "elnyomóródásáról". Ami ebből a hazai helyzetre jellemző elnyomóródoást illeti, arról a jövőt illetően kár beszélni, mert nem lehet a jövőt tartós válsághelyzetben és egyébként is elfuserált gazdálkodási/érdekeltségi helyzetben elképzelni. A prognózisnak szükségszerűen optimistának kell tehát lennie, átmeneti jelenségnek tartva azt, ami negatív jellemzi a fejlődés irányát.

Más azonban a helyzet a könyvtárakkal szembeni igényekhez, a több dokumentumhoz és több olvasóhoz képest csökkenő, stagnáló, vagy nem kielégítően növekvő támogatással, amit az imént "relatív elnyo-

morodásnak" hívtunk. E jelenség szükségszerű és tartós. Mögötte semmi más nem áll, mint az, hogy a dokumentumárakat vizállásjelzőjének emelkedése és a dokumentumok árszínvonalának az átlagos inflációt meghaladó emelkedése vizsgálatra és önvizsgálatra készítette a fenntartókat, feltette a "mennyit ér a könyvtár" kérdést. És e kérdésre keresve a választ, a legjózanabb fenntartónak, sőt a leg-"könyvtártudatosabb", aktív kutató-fejlesztő és e kutatás-fejlesztés információellátásának jelentőségét megfelelően értékelő vállalati, intézeti vagy államigazgatási fenntartónak egyaránt szembe kell néznie azzal, hogy a növekvő dokumentumhalmazból a növekvő felhasználást a régi módon kielégíteni kívánó könyvtár reálisan nem gazdaságos. A válasz nem lehetett más, mint amit szinte általánosan lehetett a múlt években tapasztalni: a könyvtári kiadások növekedésének nyirbálása.

Fel kell tételeznünk, hogy a jövő magán (tehát pl. vállalati) vagy állami fenntartója nem lesz önmaga ellensége, és fejleszti könyvtárát, könyvtárait. De azt is fel kell tételeznünk, hogy e fejlesztés továbbra is gondokat okozó korlátokat szab, vagyis gazdaságosságra készítet.

A jövő szakkönyvtára ezért – a már említett szemléletben – gazdálkodni fog az állománnyal, a szolgáltatásokkal, a feldolgozási költségekkel, a gépi-technikai kapacitással stb. Gazdálkodni fog saját könyvtári létének fenntartása érdekében, és azért is, mert gazdálkodó szemléletű nagyobb egység része lesz. A gazdálkodáshoz természetesen hozzátartozik a vállalkozás is, és a gazdálkodó könyvtár szükség és lehetőség szerint vállalkozni is fog. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szakma sarlátánjainak az önfenntartó könyvtárra vonatkozó fantazmagóriája reális lenne. A szakkönyvtár – a gazdálkodó szakkönyvtár is – a fenntartó szempontjából tevékenységi (főleg kutatási-fejlesztési) rezsiköltséghely marad akkor is, ha e rezsiköltség adott esetben információgazdasági környezetben, vagyis értékesíthető információk termelése érdekében merül fel.

A gazdálkodó könyvtár nem üzérkedő vagy nyereszkes könyvtár jelent. A "könyvhöz vezető könyvtár"-ról és az együttműködő könyvtárakról mondottak fényében nem mulaszthatom el, hogy e helyen megemlítem: a kedvező fejlődés jelentős – bár remélem átmeneti – akadály lehet az olyan magatartás, mint amilyet az ország egyik legjelentősebb szakinformációs gyűjteményének csaknem monopolisztikus fenntartója, a Magyar Szabványügyi Hivatal tanúsít, amikor újabban könyvtárának és szabványtárának látogatóitól évi 3000 Ft látogatási díjat, egy-egy oldal szabványmásolatért pedig 100 Ft-ot (!) követel. E középkori stílusú "kereskedői" fogás a korszerű gazdálkodás helyett, más szóval az állami, költségvetési forrásokból és nemzetközi cseréből létrehozott gyűjtemények tisztességtelen árú "kínálata" elítélendő és a gazdálkodást illetően csak negatív példa, az állományok jó hasznosítását illetően pedig csak gátló tényező lehet. E magatartás könyvtári és közgazdasági szempontból egyaránt káros és – a legjobb esetben is – a vállalkozói szemlélet félreértését jelenti.

A "multimédia szakkönyvtár" irányába hat az olyan, nemcsak hordozójukban, hanem jellegükben is új dokumentumok fejlődése, mint az alkalmazói szoftverek

Ezek után – a befejező gondolatokig – intsünk búcsút a könyvtári magatartás prognózisának, és vessünk egy pillantást az állomány jövőjére, nem az eddigi szempontok szerint, hanem sokkal materiálisabban, az állomány fajtájának jövőjére összpontosítva. E szempontból a

multimédia könyvtárral

találjuk szemben magunkat. Nem tartozom azok közé, akik már a tudományos-műszaki filmek, majd a videofelvételek megjelenésekor zajosan hangsúlyozták ezek helyét és jelentőségét a szakkönyvtári állományokban. A – néhány kutatófilm kivételével – oktató, ismeretterjesztő és – főként – reklámfilmek nem a kutatást-fejlesztést szolgáló szakkönyvtárba valók, vagy legalábbis nem fő funkcióját támogatják.

A jövőben a nyomtatott (írott) információhordozóktól eltérő dokumentumok helyzete megváltozik. Ennek egyik oka az új, nagy tárolókapacitású és különféle megjelenítésű információk (írott szöveg, kép, hang stb.) tárolására alkalmas eszközök (pl. optikai lemez) megjelenése. E kombinált információhordozók megváltoztatják majd a jövő szakmai publikációs szokásait és következésképpen az állományok (és ebből adódóan természetesen a szolgáltatások) összetételét is. Előjeleik, a hajlékony lemezek, sőt a néhány évtizednyi múltba visszanyúló mágnesszalagok, majd az online információhasználat és a CD-ROM-ok már megjelentek a szakkönyvtárakban, jóllehet változatlanul szöveggel (ha a hagyományoshoz képest másképp kódolva és rögzítve is), sokrétű utódaik pedig a kapunk előtt állnak.

Nem kevésbé a "multimédia szakkönyvtár" irányába hat az olyan, nemcsak hordozójukban, hanem jellegükben is új dokumentumok fejlődése, mint az alkalmazói szoftverek. Nem hiszem, hogy a nagy, sokágazatú szakkönyvtárak valamiféle általános programkönyvtárrá válnának. Úgy gondolom azonban, hogy az ágazati, szakágazati, helyi könyvtárak funkciójához ugyanúgy hozzátartozik majd az alkalmazási szoftverek szolgáltatása (és ezért ezek vagy a róluk szóló információk gyűjtése is), mint más dokumentumoké.

A könyvtárnak és fenntartójának egyaránt meg kell tanulnia, hogy a könyvtárat akkor és úgy kell fenntartani, ha és ahogy ez gazdaságos, és a fenntartó intézmény fejlődéséhez szükséges

Mondandóm végéhez közeledve szeretnék – a bevezetőben említett sajátosságaik és szakmai eredetem nosztalgiaja miatt is –

a helyi (vállalati, intézeti) szakkönyvtárak

fejlődési sajátosságairól szólni. Ezek a sajátosságok jószerivel következnek az elmondottakból. A helyi szakkönyvtáraknak és – ha lesznek – módszertani patrónusaiknak egyaránt fel kell adniuk azt a szemléletet, hogy "mi tudjuk, hogy könyvtár kell, annak meg pénz kell, de az intézmény/vállalat vezetése nem látja át a könyvtár jelentőségét", tehát kötelezni kell, koordinálni kell, a kulturális ágazat vagy a műszaki fejlesztési szakirányítás erejével könyvtárfenntartásra, könyvtárfejlesztésre kell készíteni a helyi fenntartókat. Erre nincs remény, de szükség sincs rá.

Végig kell járni azt a fájdalmas utat, amelyen a könyvtárnak és fenntartójának egyaránt meg kell tanulnia, hogy a könyvtárat akkor és úgy kell fenntartani, ha és ahogy ez gazdaságos, és a fenntartó intézmény fejlődéséhez szükséges. Ez az út sokfelé

és viszonylag hamar vezet majd a helyi állományok visszafejlődéséhez, egyes könyvtárak megszüntetéséhez stb. Erre pedig fel kell készülni, ami azt jelenti, hogy gyűjtésben, szolgáltatásban és gazdálkodásban el kell indulni a már említett úton; zokszó nélkül és jól alkalmazkodva kell tudomásul venni az állomány csökkentését, sőt gyakran azt is, hogy a volt könyvtár inkább lesz információközvetítő és információs anyagbeszerző részleg, mint a hagyományos értelemben vett könyvtár. Ez a fejlődés nem leértékeli, hanem felértékeli a könyvtárat és a könyvtárost. Ne meneküljünk előle, hanem igyekezzünk formálni ezt a fejlődést, ezt a jövőt.

Amihez is minden jót, egészséget, szaktudást és józanságot kívánok minden "kiskönyvtári" kollégának, mint ahogy egész jövőnkhez kedves mindnyájuknak.

Az Országos Műszaki Könyvtár **ÚJ, INGYENES SZOLGÁLTATÁSA** **kb. 2 MILLIÓ**

forgalomban lévő és a közeljövőben megjelenő

KÖNYVRŐL és FOLYÓIRATRÓL

tájékoztató.

BIBLIOGRÁFIAI ADATBÁZISOK **KOMPAKTMELMEZEN!**

Books in Print Plus

az USA-ban forgalmazott könyvekről,

Whitaker's Bookbank

a Nagy-Britanniában forgalmazott könyvekről,

Verzeichnis Lieferbarer Bücher

az NSZK-ban forgalmazott könyvekről,

Ulrich's Plus International Serials Database

az egész világon megjelenő időszaki kiadványokról.

Az adatbázisokban a katalógusok szokásos keresési adatain kívül országok, címszavak, közreadók, kiadók, olvasókör és még számos szempont szerint lehet keresni, szakértői segítséggel.

Részletes felvilágosítással készséggel állunk rendelkezésére:

OMK Olvasószolgálat
Telefon: 138-4900
Cím: Budapest VIII., Múzeum u. 17.
Telex: 224944 omikk h

